

## Omkring Nedsættelsen af Kirkekommissionen af 1813.

Af **Harald Jørgensen.**

---

**D**en 25. Marts 1808 efterfulgte Frederik Münter Biskop Balle som Sjællands Biskop, og 8. Maj fandt den højtidelige Bispevielse Sted i Trinitatis Kirke, der paa dette Tidspunkt anvendtes som Stiftskirke. Münter havde ikke selv gjort noget for at opnaa denne Stilling, men han havde tidligere søgt Bispeembede og herved tilkendegivet sit Ønske om ved Lejlighed at ombytte Universitetskatedret med Bispestolen<sup>1</sup>.

Münter gik til sin nye og betydningsfulde Gerning med virkelig Interesse og besluttet paa at gøre en Indsats for den danske Kirke. Mange saa med en vis Mistillid paa Udnævnelsen af denne typiske Stuelærde til det høje Embede, der baade krævede praktisk administrativt Haandelag og en vis værdig og kraftfuld ydre Optræden. Det viste sig dog hurtigt, at Münter kunde honorere de Krav, der i denne Henseende blev stillet til ham, og hans rige Begavelse gjorde det let for ham at sætte sig ind i de uvante Forretninger. Hans udstrakte Personkendskab bragte ham endvidere hurtigt paa Talefod med det store Stifts talrige Præster.

I dogmatisk Henseende indtog Münter en mæglende Stilling, der dels hang sammen med hans frisindede Syn, dels skyldtes, at han aldrig naaede frem til en klar og fast dogmatisk Opfattelse. Han tilhørte nærmest Ratio-

---

<sup>1</sup>) Alexander Rasmussen: Frederik Münter. Hans Levned og Personlighed, 1925, S. 137 ff.

nalismen, men i dens typiske danske Udformning, der vel lagde en afgørende Vægt paa det erkendelsesmæssige i Kristendomstilegnelsen og dog ikke benægtede Underet og den overnaturlige Aabenbaring. Han nærede, hvad der kun var naturligt for en forhenværende teologisk Professor, megen Respekt for den teologiske Videnskabs Resultater, og han hævdede med Styrke Retten til en ærlig og ubunden Bibelforskning. Han blev derfor en afgjort Modstander af den nye ortodokse Retning, der krævede en strengere Efterlevelse af gamle Kirkeformler, der vel aldrig var afskaffet, men stille gaaet af Brug.

Som Sjællands Biskop havde Münter ganske bestemte Maal, for hvis Virkeliggørelse han ønskede at arbejde, og i Aarene efter 1808 søgte han at realisere disse Maal. Nogle var forholdsvis lette at naa, andre krævede et langvarigt Arbejde, og ikke altid kronedes Anstrengelserne med det forønskede Resultat. Det laa Münter meget paa Hjerte at virke for Præstestandens fortsatte videnskabelige Uddannelse, og han tog Initiativet til videnskabelige Drøftelser paa de sjællandske Landemoder, ligesom han virkede for Oprettelsen af et teologisk Stiftsbibliotek i Roskilde. I 1812 var dette Biblioteks Grundlæggelse sikret, og det blev efterlignet i andre danske Provinser. De videnskabelige Drøftelser paa Landemoderne blev derimod ingen større Sukces, da Stiftets Gejstlighed kun i ringere Grad støttede Biskoppens Anstrengelser. Mere Held havde han med et Pastorseminariums Oprettelse, der indgik som Led i hans Arbejde for at højne Præstestanden. Seminariet blev grundlagt i 1809 og fik foreløbig Lokale i Bispegaarden. Mindre heldige var derimod hans Anstrengelser for at opretholde Præsternes økonomiske Basis. Kancelliet vendte ofte det døde Øre til Biskoppens Henstillinger, og det beklippede Præstekaldenes Indtægter, hvor Hensynet til det lavere Skolevæsens Udvikling gjorde det nødvendigt.

Fra sin Forgænger havde Münter endvidere arvet Spørgs-

maalet om en ændret Gudstjenesteordning. Til trods for at Kristendomsopfattelsen havde ændret sig betydeligt i Løbet af det 18. Aarhundrede, var man i den dansk-norske Kirke blevet staaende ved den gamle Indretning af Gudstjenesten og det fra Fortiden arvede Ritual. Trangen til en Ændring i disse Forhold følte stærkt, saa meget mere som adskillige Præster egenmægtigt foretog Ændringer i det officielle Ritual og indrettede en Gudstjenesteordning efter deres eget Hoved, en Udvikling som i Almindelighed maatte anses for meget uheldig. Allerede Christian Bastholm havde i 1785 rejst Kravet om en Modernisering af Liturgien, men hans og andres Anstregelser havde vist sig forgæves. Efter sin Udnævnelse til Biskop tog Münter paa ny Sagen op, og Spørgsmaalet blev gjort til Genstand for Forhandlinger paa de sjællandske Landemoder. Det eneste praktiske Resultat, der foreløbig kom ud af disse Overvejelser, var et nyt Bispe-ritual, udarbejdet af Münter selv. Det blev godkendt af Kongen i 1811 og bruges endnu.

Naar Spørgsmaalet om en fuldstændig Ændring af den danske Kirkes Ritual i den følgende Tid lagdes paa Hyl- den, skyldes det, at langt mere vidtrækkende Planer begyndte at beskæftige Biskop Münter. I Overensstemmelse med Strømninger inden for Kirken ønskede han ikke alene at reformere Liturgien, men ogsaa at genoplive den gamle Lovgivning om Kirketugten og i det Hele taget at modernisere Kirkelovene, altsaa ordne Forholdet mellem Kirken og det borgerlige Samfund. I dette Spørgsmaal vilde han dog ikke optræde alene og foretrak at rejse Sagen sammen med Lederen af den norske Kirke.

Biskoppen over Aggershus Stift Frederik Bech var i flere Henseender den direkte Modsætning til den lærde Biskop Münter<sup>1</sup>. Han var Fynbo og kommet af jævne

---

<sup>1</sup>) Om Biskop Bech se Halvdan Kohts Artikel i Norsk Biografisk Leksikon Bd. I, 1923.

Kaar. I flere Aar virkede han som Lærer, inden han fik Præstekald, og hele hans Manddomsgerning faldt i Norge med en kort Afbrydelse fra 1803—04, da han overtog Stiftsprovsteembedet i Odense. I 1804 udnævntes han til Biskop over Aggershus Stift, og han forblev i denne Stilling indtil sin Død i 1822. Bech var en typisk Repræsentant for Oplysningstiden, og hans Livssag var en kraftig Udvikling af det lavere Skolevæsen og af al folkelig Oplysning. Overalt hvor han kom hen, tog han sig af Skolevæsenets Udvikling, og han interesserede sig lige ivrigt for nye Skoleplaner og Skolebøger som for Forbedring i Skoleholderens økonomiske Kaar. Efterat være kommet til Oslo tog han ligeledes stærk Del i den patriotiske Bevægelse. Han var den egentlige Grundlægger af Selskabet for Norges Vel, og han tog sig varmt af Universitetssagen. I 1814 udnævntes han til Universitetets Prokansler, og han tilhørte den nærmeste Kreds omkring Prins Christian Frederik. I kirkelig Henseende stod han Münter nær. Han havde en fast Tro paa Menneskehedens fortsatte Fremskridt og troede ligeledes paa en stadig Udvikling af selve Kristendommen i Samklang med den fremadskridende Oplysning. Med Fasthed vendte han sig imod den Vækkelsesretning, der samlede sig omkring Hans Nielsen Hauge, men det er karakteristisk for ham, at han ønskede at bekæmpe denne ved en øget Oplysning og ikke ved voldsomme Midler.

Som et ydre Vidnesbyrd om den nære Forbindelse mellem Biskopperne Münter og Bech ligger der i Riksarkivet i Oslo et Antal Breve (12 ialt) fra Münter til Bech omhandlernde Embedsforhold, og et Par af dem omhandler Nedsættelsen af Kirkekommissionen af 1813. Fra hvem Initiativet er udgaaet, ses ikke klart af de foreliggende Akter, men det ligger nær at antage, at Münter har været den drivende Kraft, og at han har faaet velvillig Støtte af Bech. Sagen rejstes ved en Fællesskrivelse fra de to

Biskopper til Kancelliet, dateret 24. Februar 1812, og af følgende Indhold:<sup>1</sup>

»Ved Samtale om mange Gjenstande, som ifølge det Embede vi beklæde i den danske og norske Kirke, maae være lige magtpaaliggende for os, ere vi flere Gange førte til at afhandle med hinanden det vigtige og saare delikate Spørgsmaal: hvorvidt de gamle Kirkelove, som findes i danske og norske Lov, i Kirkeritualen og andre Kongebud, og hvoriblandt mange efterhaanden synes at være forældede, i det mindste ikke mere overholdes, kunne ansees for ej mere at være gjeldende? Disse Love angaae intet mindre end alt, hvad der indbefattes under det almindelige Navn af Kirketugt, disciplina ecclesiastica. De ere Levninger af den ældste Kirkes Indretninger, bleve i Reformations-Tidsalderen rensede for Katholicismens senere og til de lutrede Begreber mindre passende Tillæg, og saaledes overantvordede Efterslægten af en Tidsalder, som holdt endog den udvortes Religionsøvelse i høj Ære og troede, at den af Staten sanctionerede offentlige Religion ogsaa burde overholdes og forsvares ved Lovenes Anseelse. Vel ere ikke alle disse Love mere passende til Tidsalderen. Tidens Aand har været mægtigere end de: den har først begyndt med at ringeagte og forglemme dem; og da dette var skeet, har den haanet Religionen selv. Hvad Lovløshed og Irreligiøsitet formaaer, hvorledes de kunne undergrave endog Statsbygningen, har vore Dages Erfaring ligesom fremfarne Tidens Historie beviist med mangfoldige, unægtelige Kjendsgjerninger, hvis Kilder ikke kunne være uvisse. Men deraf at en Deel af de nærværende Kirkepolitielove ikke mere stemme med Tidsalderens Aand, ja om dennes fremskridende Oplysning gjør det umuligt at overholde dem alle, følger ingenlunde,

<sup>1</sup>) Alle Sager vedr. Kommissionens Nedsættelse findes i Danske Kancelli 1. Dept. Indlæg til Registranten 1813 Nr. 241. Jvfr. allerede L. Koch, Den danske kirkes historie 1801—17 S. 155.

at de ere alle forkastelige og fortjene den Forglemmelse, i hvilken de ere nedsjunkne, eller at deslige Love derfor slet ikke bør finde Sted; thi ogsaa ved Loves Tilbagekaldelse til nye Virksomhed kan der udrettes meget til at sætte Grændse og Dæmning for en herskende fordærvet Tænke- og Handlemaade. At dette er Kongens og Kanceliets Overbevisning, er tydeligen lagt for Dagen ved Forordningen af 18. October 1811, som atter sætter Loven i Kraft, der byder Præsterne at varetage deres Embede med uenige Ægtefolk. Den danske og norske Geistlighed er ofte meget ilde faren, saalænge den ikke veed, hvilke iblandt de kirkelige Anordninger, som indeholdes i Rigernes Lovbøger og i Kirkeritualen, endnu ere gjeldende. Den er pligtig til at overholde dem alle, da den ikke tør fordriste sig til at dispensere fra nogen. Men denne dens Pligt udsætter den for mange Forlegenheder, ofte endog for Ansvar, og endnu oftere for ubillige Domme; og Tilværelsen af Love, som enhver troer sig beføjet til at ansee som forældede og ugyldige, kan endog give Anledning til Ringeagt mod Lovene selv, og til den Tanke, at disse kun ere gjeldende, saalænge de ere nye, hvilket i mange Henseender er saare skadeligt for det Offentlige, da det udbreder en Licenz, med hvilken Staternes Vel ikke kan bestaae.

Ikke sielden sættes vi selv i Forlegenhed ved Spørgsmaal, som forelægges os af Præsterne. Vi kunne, ligesaa lidet som de, tillade os nogen Dispensation. Vel kiende vi den Formel, at de skulle bruge Konduite: men ei behøve vi at gjøre det høie Collegium opmærksom paa, hvor mangesidigt, indviklet og vanskeligt det Begreb er, som forbindes med denne Formel; og jo mere vi selv ere overbeviste om, at paa den ene Side mange af vore gamle Kirkeanordninger ei mere ere anvendelige paa vore Tiders Mennesker, men at paa den anden Side kirkelige Politielove ere af en absolut Nødvendighed til Vedligeholdelse af god Orden, offentlig Sædelighed, den offent-

lige Gudsdyrkelses Værdighed og af selve Statsreligionen, og det til ingen Tid mere, end i vore Dage, i hvilke saa mange af Menneskehedens vigtigste Baand ere slappede eller sønderrevne: desmere ansee vi det for en hellig Samvittigheds- og Embedspligt, at henvende det høie Collegii Opmærksomhed paa denne vigtige Gienstand. Vi indsee tilfulde Vanskelighederne, som ville møde, men vi ere overbeviste om, at disse kunne hæves. Erfaring har lært, at man ikke vinder noget ved at give efter for det Onde, men at mandig Modstand og kraftige Foranstaltninger ere de sikkreste Midler til at dæmpe det. Hiin gamle Sentenz: Tu ne cede malis, sed contra audentior ito, har stadfæstet sin Sandhed alle Aarhundreder igjennem. Vi tør og paastaae, at saadan Regeneration af vor Kirkepolitielovgivning er hele den danske og norske Geistligheds og alle ærbare Undersaatters inderligste Ønske. Sikkerlig vil enhver af vore Embedsbrødre, hvis Betænkning det høie Collegium maatte see sig foranlediget til at indhente, yttre det ligesaa varmt som vi.

Men Maaden, hvorpaa den skal skee, er en res altioris indaginis. Lykkelige ville vi prise os, hvis Cancelliet finder Sagen sin Opmærksomhed i den Grad værdig, at det ved foreløbige Skridt forbereder den til nærmere Behandling og til mulig Forebyggelse af det store Onde, som Lige gyldighed imod og Ringeagt for bestaaende Love drager efter sig for Religion og Stat.

Kjøbenhavn den 24. Februari 1812.

Münter                      Bech

Til Det Kongelige danske Cancellie.«

Dette Fællesandragende kom allerede under Overvejelse i Kancellikollegiet 27. Februar, og Journalen indeholder den Oplysning, at Sagen blev overgivet til Generalprokurør

Cold. Men derefter skete der intet, og af et Brev fra Biskop Münter til Bech af 12. September 1812 ser man, at de to Forslagsstillere og navnlig Münter var ved at tabe Taalmodigheden. Brevet, der ogsaa berører andre Forhold, oplyser følgende om Kirkekommissionen:

». . . Vor fælleds Forestilling til Cancelliet har jeg ikke hørt et eneste Ord om. Den er formodentlig, som om den ikke var til. Hvad skal vi gjøre i den Anledning? Hvad vil De gjøre? Maaske det ikke var ilde, at begynde med et privat Brev til Kaas. Thi vil han, saa kan Sagen atter oplyses. Jeg frygter for, at den er kommen blandt Acter og Papirer hos en Mand, der undertiden er glemsom, men som vi især maa skaane, fordi han kan blive varm for den gode Sag og er langt mindre indtaget af Fordomme end andre, fordi han veed mere. Saaledes har han f. Ex. læst Concepten til vor Epistola encyclica<sup>1</sup> og ikke havt noget at erindre derimod. . .«

Planen om at tilskrive Kancellipræsident Kaas et Brev synes ikke at være ført ud i Livet, men da en naturlig Lejlighed frembød sig, rykkede Münter Cancelliet for Svar, og 17. November 1812 indsendtes følgende Skrivelse fra Biskoppen:

»Ved at indsende vedlagte Erklæringer, være det mig tilladt at ledsage dem med en kort, almindelig Forestilling.

Det er naturligt, at i en Omvæltnings Periode, som den er vi leve i, og hvis religiøse Deel nu synes at være tilendebragt, en nye Tilstand, endog mod alles Ønsker og Villie, danner sig ved den usynlige men i vore Tider noksom aabenbarede Magt, som Meninger have — da gaade gamle Indretninger og Love i Forglemmelse, og ikke sieldent, endog i Foragt hos Mennesker, som selv uden religiøs Sands, søge en Ære i at foragte Religionen, og at lægge denne deres Tænkemaade for Dagen ved For-

<sup>1</sup>) Dette Brev fra alle Rigets Bisper udsendtes i Anledning af Frd. af 18. Okt. 1811 om gejstlig Mægling i Ægteskabssager. Se A. Rasmussen: Frederik Münter. Hans Levned og Personlighed, 1925, S. 171.

sømmelse af alle den offentlige Cultus Indretninger. Men alligevel skal der være Cultus, den skal holdes i høj Ære, og hævdes ved Lovenes Anseelse. Det skal ikke beroe paa enhvers Forgotbefindende, om han vil bevise Statens offentlige ved Rigets fundamental Love sanctionerede Religion Ærbødighed eller ej. Det er altsaa en bydende Nødvendighed at sætte Grændser og Dæmning mod den altid videre om sig gribende Frækhed og Letsindighed, at hævde den offentlige Gudstjenestes Anseelse, Søndagens Ære, Kirkelovenes Myndighed og derved tillige Samfundets Fred og Lyksalighed, som for allerstørste Deel be-roer paa den Religion, som mere end nogen anden lærer villig og kierlig Lydighed mod Øvrigheden. Og det er derfor jeg giver mig den Ære, i Overensstemmelse med den allerærbødigste Forestilling, som jeg under 24. Februari d. A. har indgivet i Forening med Biskoppen over Aggershuus Stift Hr. Doctor Bech, og hvoraf hermed følger Gienpart, at andrage paa en Revision af vore ældre Kirkelove og Bestemmelse for Fremtiden, paa det Danemarks og Norges Geistlighed kan vide, hvorefter den har at rette sig i alt hvad der angaaer Kirketugt, og Folket tillige kan overbevises om, at det ogsaa hører til en god Borgers væsentligste Pligter at bevise Religion og den offentlige Cultus sømmelig Ærbødighed.

Kiøbenhavn den 17. November 1812.

allerærbødigst

Münter.«

Efter denne kraftige Henstilling fra Biskoppens Side kom Sagen paany under Overvejelse inden for Kancelliet, og man blev enige om, at en Kommission burde nedsættes for at tage de vigtige Spørgsmaal under Overvejelse. I den Anledning forespurgte man 12. December A. S. Ørsted, der paa det Tidspunkt var Assessor i Højesteret og ellers virkede som fri juridisk Skribent og Manuduktør, om han

vilde indtræde i denne Kommission. Som Svar paa denne Henvendelse indløb der følgende Brev fra Ørsted, der i mange Henseende er oplysende om den store Jurists daværende personlige Forhold:

»Det Kongelige danske Cancellie har havt den Bevaagenhed, under 12. d. M., at underrette mig om dets Ønske, at bringe mig i Forslag som Medlem af en Commission til at revidere vore Kirkelove, hvorom det agter at gjøre allerunderdanigst Forestilling, samt forlange min Erklæring om, hvorvidt jeg maatte være villig til at indtræde i en saadan Commission.

Det Arbejde, højbemeldte Collegium saaledes er sindet at betroe mig, er saa interessant og ærefuldt, at jeg gjør mig en Fornøjelse af at overtage mig samme. Vel lider jeg, for nærværende Tid, endnu af en Nervesvækkelse, der længe har gjort mig uskikket til alle Forretninger. Men efter Sygdommens Gang og Lægernes Yttringer, tør jeg snart haabe fuldkommen Helbredelse. Kun tillader jeg mig den underdanige Bemærkning, at min økonomiske Forfatning, der, især i bemeldte Sygdom, er kommet i Uorden, nøder mig til at anvende den største Deel af den Tid, mine Embedsforretninger levne mig, paa Brødsysler, og at jeg derfor paa hiint, i sig vidtløftige Arbeide ei kan anvende saa megen Tid som dets hurtige Tilendebringelse kunde fordre. Jeg er desaarsag saa fri forud at udbede mig Tilgivelse for den Langsomhed, som maatte have sin Oprindelse af hiin Aarsag, men lover derhos, saa meget som Omstændighederne tillade, at bestræbe mig for ogsaa at opfylde de Pligter, som ville blive mig paalagte, naar jeg allernaadigst udnævnes til Medlem af ovenmeldte Commission.

Kiøbenhavn, 18. December 1812

Ørsted

Til det kongelige danske Cancellie.«

Foruden Ørsted havde Kancelliet tænkt at udnævne de to københavnske Provster H. G. Clausen og Gutfeld til Medlemmer af Kommissionen<sup>1</sup>, men derimod ikke Sjællands Biskop. I Kancelliets Arkiv findes ingen Spor af de nærmere Drøftelser af dette Spørgsmaal. Münter betragtede selv denne Beslutning som en Forbigaaelse, og han opfattede det som en Straf, fordi han havde taget et Initiativ, der ikke var velset. I et Brev til Biskop Bech, der maa være omtrent samtidig med Afgørelsen i Kancellikollegiet, kommer han atter ind paa Sagen, og af Brevets Ordlyd tør man vist slutte, at Münter har haft Lejlighed til en mundtlig Forhandling i Kancelliet, som dog ikke har sat sig Spor i de officielle Aktstykker. Brevet til Bech er dateret 30. Dec. 1812 og har følgende Ordlyd:

». . . Da man ikke syntes at reflectere paa vort fælleds Promemoria af 24. Febr., tog jeg Anledning af endeel forefaldne Scandaler, til paa ny at skrive om Sagen og bringe vor Begiering i Erindring, og nu er Sagen virkelig taget for; der skal nedsættes en Commission, bestaaende af Assessor Ørsted og Provsterne Clausen og Gutfeld, til at gaae de gamle Kirkelove igiennem og giøre Forslag til en ny Kirkedisciplin. Jeg skal ikke være Medlem af den Commission. Den ostensible Grund, man anfører, er den, at da Biskopperne skulle afgive Betænkning om Arbeidet, er det ikke passende, at jeg, som siden skal høres, holde Deel deri, den sande er Frygt for, at jeg vilde bringe alt for meget Hierarchie og jus Canonicum deri. Overalt maa jeg sige Dem, at dette vort fælleds Brev, ligesom ogsaa Epistola Encyclica, har høiligen mishaget, og at man i det Hele er misfornøiet med den Varme og Bestemthed, jeg tillader mig i mine Breve og Erklæringer. Jeg kan, Gud ske Lov, underkaste dem den strengeste Censur, saafremt kun de Mænd, der skulle bedømme dem, har Sands for Noget høiere end Dagens Sysler, og vide,

<sup>1</sup>) Jvfr. Udtalelser af Biskop Fr. Plum i Khs. Saml. 4. R. VI, 54—5.

at der er noget helligt til, som ikke dependerer af Menne-skelige Luner og Meninger. . .«

Dagen efter at dette Brev var skrevet, blev det inden for Kancellikollegiet vedtaget at nedlægge Forestilling i Sagen, og 6. Januar 1813 blev der underskrevet en Forestilling, der mundede ud i en Indstilling om at nedsætte en Kommission »for at foretage en Revision af Kirkelovene, som indeholdes i Danske og Norske Lov 2. Bog Kirkeritualet og flere didhørende Anordninger, samt at fremkomme med Forslag angaaende den Gjenstand«<sup>1</sup>. Indstillingen gik endvidere ud paa, at de tre i Forslag bragte Mænd skulde tiltræde denne Kommission, og at der skulde tilstaaes Ørsted et aarligt Gratiale. Ved kongelig Resolution 12. Maj 1813 billigedes Indstillingen.

Det er ikke Formaålet med denne lille Opsats at skildre Forhandlingerne i Kirkekommissionen af 1813. Gennem de Andragender, som Ørsted fra Tid til anden indgav om at maatte beholde det beskedne Honorar, der engang var blevet ham tilstaaet, kan man følge Arbejdets Gang. Fra 1815, 1817 og 1819 foreligger der saadanne Ansøgninger fra Ørsted, hvori han fortæller om Kommissionens Drøftelser og undskylder, at det stadig trækker ud med Arbejdets Afslutning<sup>2</sup>. I 1817 kan han meddele, at han har forelagt sine Kolleger i Kommissionen et Udkast til de syv første Kapitler af den fremtidige Kirkelov. Selv om dette kun er en Del af Arbejdet, »saa er dog den største Deel af det egentlige Jus sacrum (hvad der angaaer selve Religionen) dermed bragt til Ende«<sup>3</sup>. Ørsteds Haab om at Resten vilde gaa glat fra Haanden gik ikke i Opfyldelse. I 1819 blev han nødt til at søge om en ny Forlængelse af Honoraret, og det er sidste Gang, der foreligger en Betænkning fra ham<sup>4</sup>. Til de syv Kapitler, som er omtalt i det

<sup>1</sup>) Danske Kancelli 1. Dept. Forestillinger 1813 Nr. 159.

<sup>2</sup>) Se Side 381 Noten.

<sup>3</sup>) Danske Kancelli 1. Dept. Forestillinger 1817 Nr. 99.

<sup>4</sup>) Danske Kancelli 1. Dept. Forestillinger 1819 Nr. 177.

foregaaende, sluttede sig senere et ottende, der blev fremsendt fra Kommissionen til Brug ved Forarbejderne til Forordningen af 30. April 1824 »ang. Præstens Embede med Hensyn til Ægteskab»<sup>1</sup>. Fire Aar senere udkom Forordningen om »Adskilligt som i Henseende til Daaben bliver at iagttage« (30. Maj 1828), og naar hertil føjes Forordningen af 23. Marts 1827 »ang. Biskoppens Beføjelser til at bevilge Undtagelser fra Konfirmationsanordningen« og Forordningen af 17. Dec. 1830 »ang. Forandring og nærmere Bestemmelse om Tiden til Gudstjenestens Holdelse i Kirkerne paa Landet«, har man nævnet de vigtigste nye Kirkelove fra Biskop Münters Tid. Men herved var kun visse Sider af det store Problem blevet løst, som Münter havde rejst i 1812 sammen med Biskop Bech, og Fremtiden skulde vise, hvilke Vanskeligheder der var forbundet med en tidssvarende Løsning af de staaende kirkeretlige og kirkepolitiske Problemer.

---

<sup>1</sup>) Indlæg til Danske Kancelli 1. Dept. Registrant 1824 Nr. 1008.